

φιβάλλη, ἀπεκρίθη ψυχρῶς ὁ Ἔρικ, οὐχὶ ἄνευ ἐνδομύχου τινὸς φοικιάσεως.

— Ἐτηλεγράφησε λοιπὸν εἰς τὸ θαλαμηγόν του τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο εἰς Βαλπαραΐζον νὰ τὸν περιμεῖνῃ εἰς τὴν Βικτωριάν, εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Βαγκουβέρης, ἐξηκολούθησεν ὁ ἰατρός. Εἶτα δὲ μετέβη καὶ αὐτὸς διὰ τῆς ἀπὸ Λιθερπούλλης εἰς Νέαν Ὑόρκην ἀτμοπλοικῆς γραμμῆς καὶ τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ Ὀκεανοῦ. Οὕτω ἐξηγεῖται πῶς ἐφθάσε πρὸ ὑμῶν ἐδῶ.

— Σὰς εἶπε τί ἦλθε νὰ κάμῃ; ἠρώτησεν ὁ Βρέδεζορδ.

— Ἦλθε νὰ μᾶς βοηθήσῃ ἂν εἴχομεν ἀνάγκην βοηθείας, καὶ ἔπειτα νὰ ζητήσῃ πληροφορίας περὶ ἀτόμου τινὸς ἀρκετὰ παραδόξου, τὸ ὁποῖον εἶχα ἐν παρόδῳ ἀναφέρειν εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν μου, καὶ διὰ τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι αἰσθάνεται πολὺ ἐνδιαφέρον ὁ Τούδωρ Βράουν.

Ὁ Ἔρικ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ ἀντήλλαξαν βλέμμα συνεννοήσεως.

— Περὶ τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν; Οὕτω, νομίζω, δὲν ὀνομάζεται ὁ ἄνθρωπος οὗτος; ἠρώτησεν ὁ Ἔρικ.

— Ἀκριβῶς. Τοῦτο τοῦλάχιστον τὸ ὄνομα ἔχει ἐστιγμένον ἐπάνω εἰς τὸ δέμα του, ἂν καὶ δυσχυρίζεται ὅτι εἶνε τὸ ὄνομα φίλου του, καὶ ὅτι αὐτὸς ὀνομάζεται Τζῶν Βόουλες...

— Δύναμαι νὰ ἐρωτήσω ἂν ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶνε ἐδῶ;

— Ἀνεχώρησε πρὸ ἑξ μηνῶν ἤδη. Εἴχομεν νομίσει κατ' ἀρχὰς ὅτι ἠδύνατο νὰ μᾶς φανῇ χρήσιμος εἰς τὰς μετὰ τῶν ἰθαγενῶν σχέσεις μας ὡς γνωρίζων τὴν σαμογετικὴν γλῶσσαν· ἀλλ' ἐπίσθημεν ταχέως ὅτι ἡ γνῶσις αὕτη ἦτο ἐπιπολαία. Ἐπειτα δὲ ἡ τύχη ἔφερεν ὅπως ἀπὸ τὴν Καθαρόθαν ἕως ἐδῶ μὴ συγκοινωνήσωμεν διόλου μὲ τοὺς κατοίκους τῶν ἀκτῶν, τὰς ὁποίας παρεπλέομεν, ὥστε δὲν εἴχομεν ἀνάγκην διερμηνέως· ἐκτὸς τούτου αὐτὸς ὁ Τζῶν Βόουλες ἢ Πατρικίος Ὀδόνογαν ἦτο ὀκνηρὸς, μέθυσος, ἀπειθής. Ἡ διαμονὴ του εἰς τὸ πλοῖον θὰ διέφθειρε τὸ πλήρωμα. Μετ' ἄληθους λοιπὸν εὐχαριστήσεως ἐδέχθημεν τὴν αἴτησιν αὐτοῦ ὅπως τὸν ἀποβιβάσωμεν μὲ τροφὰς τινὰς ἐπὶ τῆς μεγάλης νήσου Λιακόβης τὴν στιγμὴν καθ' ἣν παρεπλέομεν τὰς μεσημβρινὰς αὐτῆς ἀκτὰς.

— Πῶς; ἐκεῖ ἀπεβιβάσθη! ἀνεύραξεν ὁ Ἔρικ. Ἀλλ' ἡ νῆσος ἐκεῖνη δὲν εἶνε ἀκατοίκητος;

— Ἀπυλύτως ἀκατοίκητος. Καθὼς φαίνεται τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἔλαβε, διότι ἡ νῆσος εἶνε κατὰ γράμμα κεκαλυμμένη ὑπὸ ὀστῶν μαμμούθων, τουτέστι ὀρυκτοῦ ἔλεφαντοστοῦ. Ἐσκέφθη ν' ἀποκατασταθῇ εἰς αὐτήν, νὰ συλλέξῃ κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας ὅσον περισσότερον ποσὸν ἔλεφαντοστοῦ δυνηθῇ νὰ εὔρη, ἔπειτα δέ, ἄμχ ὁ χειμὼν παγώσῃ τὸν πορθμὸν ὅστις ἀπο-

χωρίζει τὴν νῆσον Λιακόβην ἀπὸ τὴν ἤπειρον, νὰ μετακομίσῃ δι' ἐλκλήθρου ὄλον τὸν πλοῦτον ἐκείνον εἰς τὴν σιθηρικὴν ἀκτὴν, ὅπως τὸν πωλήσῃ εἰς τοὺς ῥώσσοις ἐμπόρους, ὅτινες κατ' ἔτος μεταβαίνουνσιν ἐκεῖ πρὸς ἀγορὰν ἐντοπίων προϊόντων.

— Ὅλας αὐτὰς τὰς πληροφορίας τὰς ἀνεκοινώσατε εἰς τὸν Τούδωρ Βράουν; ἠρώτησεν ὁ Ἔρικ.

— Βεβαίως! Ἦρχετο ἀπὸ τόσο μακρὰν διὰ νὰ τὰς μάθῃ! ἀπήντησεν ὁ νεαρὸς ἰατρός, οὐδαμῶς ὑποπτεύων ὁποῖαν ὑψίστην καὶ ἀτομικὴν σημασίαν εἶχον διὰ τὸν πλοίαρχον τῆς Ἀλάσκας οἱ λόγοι οὗς ἀπήντησεν αὐτῷ.

(Ἔπεται συνέχεια.)

Ἡ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Αἱ κυρίαὶ τοῦ Γολγοθά.

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 362.]

Καὶ ὑπάρχει ἄρα γε τόπος προσευχῆς καταλληλότερος τοῦ νοσηλευτηρίου ἐκείνου, ὅπου οὐδὲν ἤδη προσδοκᾶται παρὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιστήμης, ὅπου ἐκάστη στιγμὴ νέαν συνεπάγεται βάσανον, ὅπου ἡ ἀγρυπνία εἶναι ἀγωνίας μεστῆ καὶ ὁ ὕπνος καθίσταται ἐφιάλτης, ἡ δὲ ψυχὴ μόνον καταφύγιον ἔχει τὸν πέραν τοῦ τάφου προορισμὸν αὐτῆς; Γυνὴ τις πάσχουσα ἐξ ἀγκυλώσεως τῶν γονάτων καὶ ἔχουσα ἐπὶ τῶν κνημῶν ἔρπητα ὀξύν, μοὶ ἔλεγεν: «Ἄχ, πῶς ἤθελα νὰ ἐπεριπατοῦσα!» Τὴν ἠρώτησα μειδιῶν· «Διατί; διὰ νὰ περιπατήσῃς εἰς τὸν ἥλιον;» Μοὶ ἀπεκρίθη· «Ὅχι κύριε, ἀλλὰ διὰ νὰ ὑπάγω εἰς τὴν ἐκκλησίαν.» Τῷόντι, δὲν δύνανται νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἡ ἐκκλησία ἔρχεται πρὸς αὐτάς. Τὴν 7ην ἐκάστης πρωΐας τὰ στανιδώματα τοῦ ὑπνωτηρίου περιστροφόμενα ἐπὶ χαλκίνων τροχαλιῶν, ἀποκαλύπτουσι παρεκκλήσιον, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἐξέρχεται ἄηρ εὐπνοῦς καὶ δροσερός. Γονυπετοῦσι δὲ αἱ ἔνοικοι κυρίαὶ καὶ ὀπισθεν αὐτῶν αἱ ὑπηρετρίαι. Ὁ ἱερεὺς ἵσταται πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου, ὁ κώδων ἠχεῖ καὶ τελεῖται ἡ προηγιασμένη λειτουργία. Αἱ ἄρρωστοι στρεφόμεναι ἐν ταῖς κλίναις αὐτῶν, τείνουσι τὰς ἀσάρκους χεῖράς των πρὸς ἐκείνον, ὃν οἱ ἄνθρωποι ἐπικαλοῦνται καὶ κλίνουσι τὴν κεφαλὴν κατὰ τὴν ὕψωσιν τῶν ἁγίων. Ἀνατείνονται δὲ αἱ καρδίαι, ὅταν ὁ ἱερεὺς περατῶν τὴν ἀπαγγελίαν τῆς κυριακῆς προσευχῆς, λέγει: Ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ! Μετὰ πότης εὐλαθείας ἐπιλέγουσιν Ἀμήν! Καθότι διὰ τὰς δυστυχεῖς ἐκείνας τὸ πονηρὸν εἶναι ψηλαφητὸν καὶ νυγματῶδες, τοσοῦτον δὲ φοικαλέον καὶ ἀνηλεές, ὥστε

δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἔργον τοῦ κατηραμένου. Καὶ τῶντι, εἶναι ἔργον τοῦ διαβόλου, ὡς μαρτυροῦσιν οἱ τῆς Ἀνατολῆς ιστοριογράφοι. Πρέπει νὰ τοὺς ἀκούσωμεν καὶ νὰ μαθώμεν παρ' αὐτῶν ποῦ ἐγεννήθη τὸ κακὸν τοῦτο κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῶν μυθικῶν παραδόσεων καὶ διατὶ ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐλυτρώθη εἰσέτι ἀπ' αὐτοῦ.

Ζοχάκ ὁ 5ος βασιλεὺς τῆς περσικῆς δυναστείας τῶν Πισδαδῶν καὶ ἀπόγονος τοῦ γίγαντος Καίουμαράθ, ὅστις ἦτο δένδρον πρὶν ἢ γίνῃ ἄνθρωπος καὶ ὑποδουλώσῃ τὴν γῆν, ἦτο κκκός βασιλεὺς, ἀρεσκόμενος εἰς τὰς ὠμότητες, ἵνα δὲ μὴ ὑστερήσῃ ποτὲ κακοποιῶν ἐφευρέσεων, ἐβοηθεῖτο ὑπὸ Ἐβλίς τοῦ λιθοβλήτου, ὅστις εἶναι ὁ Σατανᾶς. Ὅτε μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἐτῶν ὁ Ζοχάκ ἀπέπεμψε τὸν Ἐβλίς, οὗτος εἰς ἀμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν του ἐζήτησε νὰ φιλήσῃ τοὺς ὤμους τοῦ βασιλέως. Ὁ Ζοχάκ συγκατένευσεν, εἰς ἣν δὲ θέσιν ἐτέθησαν τὰ κατηραμένα χεῖλη, ἀνεφάνησαν δύο ἔλκη πλήρη σαρκοβόρων ὄρων. Συνῆλθον δὲ οἱ σοφοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ἀπεφάνησαν ὅτι εἰς μόνος τρόπος ὑπῆρχε νὰ θεραπευθῆ ὁ βασιλεὺς Ζοχάκ, νὰ τίθηται καθ' ἐκάστην ἐπὶ τῶν διαβολικῶν πληγῶν ὁ μυελὸς ἀνδρός ἄρτι φονευθέντος. Καὶ ἐφόνευσαν πρῶτον μὲν τοὺς δεσμῶτας, ἔπειτα δὲ τοὺς ἀθώους καὶ ἐπὶ τέλους ἤρπασαν τοὺς παῖδας καὶ τοὺς ἐφυλάκισαν εἰς τὸ μέρος ἐνθα ἐφυλάττοντο οἱ δυστυχεῖς οἱ μέλλοντες νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς θεραπείαν τοῦ βασιλέως. Μεταξὺ ἄλλων ἔκλεψαν καὶ τὸν υἱὸν σιδηρουροῦ τινὸς τῆς Ἰσπαχάνης ὀνομαζομένου Γαό. Οὗτος, δέσας τὸ δερμάτινον περιζώμα του ἐπὶ στελεοῦ, ἐξῆλθε κραυγάζων: «Εἰς τὰ ὄπλα!» καὶ ἐξεγεῖρας τὸν λαόν, συνήγαγεν ὁμάδα δυσηρεστημένων. Ἠγούμενος τῶν ἐπαναστατῶν μετέβη παρὰ τῷ Φεριδούν, υἱῷ τοῦ Ἀλκάν, ἐγγονοῦ τοῦ Πχμισίδ, καὶ ἀνεκήρυξεν αὐτὸν βασιλέα. Ὁ Ζοχάκ ἠττηθεὶς τὴν ἡμέραν τῆς φθινοπωρινῆς ἡσημερίας ἐφυλακίσθη εἰς ἓν τῶν σπηλαίων τοῦ ὄρους Δαμαβέντ, μήπω θεραπευθεὶς, καθόσον τὸν εἶχον ἐξαπατήσει διδόντες αὐτῷ φάρμακα κατώτερα. Τῷ ὄντι, οἱ φαρμακοποιοὶ οἱ διαταχθέντες νὰ σφάζωσιν ἀνθρώπους καὶ νὰ πρασκευάζωσι τοὺς ἀνθρωπίνους μυελούς, ἄφινον ἐξ οἴκτου τὰς θύρας ἀνοικτὰς ἵνα δραπετεύσωσιν οἱ δεσμῶται, ἀντικαθίστων δὲ τοὺς μυελούς αὐτῶν διὰ μυελῶν προβάτων, ὃν ὁ Ζοχάκ δὲν διέκρινεν. Οἱ δραπετὶ ἐφευγον διὰ κρυφίων ὁδῶν καὶ συναθροισθέντες εἰς χώρας τέως ἀγνώστους, ἀπετέλεσαν τὸ ἔθνος τῶν Κούρδων. Ὁ Ζοχάκ εἶχεν ἀποκτήσει πολλὰ τέκνα, τὰ ὅποια διεσκορπίσθησαν ἐπὶ τῆς γῆς, διωχθέντα ὑπὸ τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰράν, ὅστις ἐμίσει αὐτὰ ἕνεκα τοῦ πατρὸς των. Ἐγκατέστησαν δὲ εἰς τὰς χώρας τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Εὐρώπης, ὅπου διέδωκαν τὸ διαδιβρώσκον αὐτὰ πάθος, καθότι καὶ

νῦν ἔτι, πάντες ὅσοι κατάγονται ἀπὸ τοῦ Ζοχάκ φέρουσιν ἐπὶ τοῦ σώματος τὰ ἔχνη τοῦ φιλήματος τοῦ Σατανᾶ. Ὅταν ὁ Ζοχάκ, ὅστις εὐρίσκεται εἰς τὴν γείαιναν, θέλει τύχει τῆς συγγνώμης τοῦ μόνου Θεοῦ—ἐφ' ὃν εἶψαν οἱ χαιρετισμοὶ τοῦ Προφήτου!—τὸ νόστημα τοῦτο θέλει ἐκλείψει ἀπὸ τῆς γῆς.

Φρονῶ ὅτι ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη δὲν θέλει δεχθῆ ἄνευ ἀντιρρήσεως τὴν ἐξήγησιν ταύτην τῆς καταγωγῆς τῶν καρκινῶν καὶ τῶν ὄξέων ἐρπήτων, ἀλλ' ἡ Ἀνατολὴ βλέπουσα νόσον τοσοῦτον φρικαδῆ, ἐθεώρησεν αὐτὴν ὡς παρὰ φύσιν καὶ ἀπέδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν διάβολον, τὴν ἀρχὴν ταύτην παντὸς κακοῦ. Τοῦτο ἦτο λογικὸν καὶ ἀνεπιλήπτο ὀρθοφροσύνης ἴδιον. Αἱ βλάβαι, ἃς ἐπιφέρει τὸ πάθος τοῦτο, εἶναι ἀπερίγραπτοι, συνεπαγόμεναι πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ προκαλέσῃ τὴν τῶν αἰσθήσεων ἀποστροφὴν καὶ ν' ἀποτρέψῃ τὴν φιλανθρωπίαν, διὰ τε τῆς ὄψεως καὶ διὰ τῆς ὀσμῆς. Ὅπως κάλλιον ἐκτελέσωσι τὰ τῆς ἐλεήμονος αὐτῶν ἀποστολῆς, αἱ κυρίαὶ τοῦ Γολγοθᾶ ὑπερένιχσαν τὴν ἀηδίαν, πᾶσαν ἀποβαλοῦσαι ἀδυναμίαν καὶ ἀποκτήσασαι καρτερίαν ὑπερβαίνουσαν τὴν τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος νοσοκόμων. Τὰς εἶδον ἐργαζομένας καὶ δύναμαι, ἐν γνώσει, νὰ βεβαιώσω τοῦτο. Πρωῖαν τινὰ τοῦ Ἀπριλίου ἔφθασα εἰς τὴν ὁδὸν Λουριέλ μικρὸν πρὸ τῆς ὥρας τῆς ἐπισκέψεως τοῦ ἱατροῦ. Ὁ καιρὸς ἦτο ψυχρὸς, οἱ δὲ ὑψηλοὶ καὶ λευκοὶ τοῖχοι τοῦ νοσοκομείου καὶ ὁ κινητὸς οἰκίσκος, ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτιζόμενοι, καθίστων φαιδροτέραν τὴν ὄψιν τοῦ καταστήματος: Παρῆσαν δὲ πᾶσαι αἱ ἐνοικοὶ κυρίαὶ καὶ ἐκ τῶν συμβοθηῶν τινες ἐξ ὄλων τῶν Παρισίων ἐλθοῦσαι, ἵνα μὴ ὑστερήσωσι τοῦ καθήκοντος, 23 τὸν ἀριθμὸν. Περιβεβλημένοι τὰ περιχειρίδια καὶ τὸ λευκὸν περιζώμα ἐπὶ τῆς μελαίνης ἐσθῆτος, τῆς ἀποτελούσης τὴν στολὴν τῶν χερῶν καὶ κρατοῦσαι λαβίδα πρὸς ἐξαγωγήν μοτοῦ, συνωμίλου καὶ περιεπάτου ἐν τῷ διαδρόμῳ τοῦ νοσηλευτηρίου, ἀνχμένουσαι τὴν ὠρισμένην ὥραν, ὅπως εἰσέλθωσιν εἰς τὸ ὑπνωτήριον. Ἐπὶ τοῦ στήθους φέρουσι τὸν ἀργυρῶν σταυρόν, ὅστις εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ Γολγοθᾶ. Ἐπὶ δὲ τοῦ δακτύλου ἓνα μόνον δακτύλιον, ἐκείνον, τὸν ὁποῖον ὁ ἱερεὺς ἠύλογησε τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου, ὅτε ἐγεννήθη ἡ ἐλπίς, ἣν ἀφιπταμένην ἀντικατέστησεν ἡ πίστις καὶ ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη. Ἐὰν οἱ ποτὲ δοῦμες, πρίγκιπες, μαρκήσιοι, ἀνώτεροι λειτουργοὶ καὶ ἀξιωματικοὶ, μεγάλοι βιομήχανοι, δύναται νὰ ἴδωσι πῶς διάγουσιν αἱ χῆραι αὐτῶν, βεβαίως λογιζόνται εὐτυχεῖς διότι ἐνεπιστεύθησαν αὐταῖς τὴν τιμὴν τοῦ ὀνοματός των καὶ τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν τῶν υἱῶν των. Καὶ ἐὰν μὲν αἱ ἐπιφανεῖς κυρίαὶ ἤρχοντο ἅπαξ κατὰ τύχην, ἵνα ἐπιδέσωσι τὰς πληγὰς τῶν ἐν τῷ νοσηλευτηρίῳ ἀνιάτων, ἡ τοιαύ-

τη πράξις ἐδύνατο νὰ θεωρηθῆ ὡς συντριβῆς ἢ ἐπιδειξέως ἰδία, ἀλλ' ἔρχονται μετ' ἐπιμονῆς εἰς ὠρισμένας ἡμέρας καὶ πολλάκις τῆς ἐβδομάδος, τοῦτο δὲ εἶναι ἔργον ἡρωϊκῆς τῶ ὄντι καρτερίας.

Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ εἰσηλθον εἰς τὸ ὑπνωτήριον ὅπου τὰς ἠκολούθησα. Πᾶσαι ἐγονάτισαν κλίνουσαι τὰς κεφαλὰς, μία δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπήγγειλε βραχεῖαν προσευχὴν, ἧς ἐνθυμούμαι τὴν τελευταίαν μόνον φράσιν· «Εὐδόκησον, Δέσποτα, νὰ χορηγήσης εἰς μὲν τοὺς ἀρρώστους ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν, εἰς ἡμᾶς δὲ τὸ πνεῦμα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης.» Ὡς πρὸς τὰς κυρίας, φρονῶ ὅτι ἡ δέησις των εἰσηκούσθη. Ἐγειρόμεναι πλησιάζουσι τὰς ἀρρώστους. Ὁ ἰατρός, Εὐγένιος Λεγρᾶν, ὅστις μοι εἶχε δώσει εὐμενῶς τὴν ἄδειαν νὰ τὸν συνοδεύσω, μετέβαιναν ἀπὸ κλίνης εἰς κλίνην, γράφων συνταγὰς, ἐμψυχῶν τὰς ἀθυμούσας καὶ ἐμπνέων ἐλπίδας, εἰς ἃς οὐδόλως ἐπίστευεν. Βίς πολλὰς νόσους, αἱ τοιαῦται ἀπατηλαὶ ἐπαγγελίαι, ἀποτελοῦσι τὸ αἰσθητικὸν μέρος τῆς θεραπείας. Περιπατῶν παρὰ τὸν ἰατρὸν καὶ ἀκούων τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ ἐξηγήσεις, παρετήρουν τὰς κυρίας τοῦ Γολγοθᾶ καὶ ἐθαύμαζα τὸ γλυκὺ καὶ εὐστροφον τῶν χειρονομιῶν των. Δὲν ὑπάρχει ἐν τῶ κόσμῳ ἐργαλεῖον τελειότερον τῆς χειρὸς ἐπιδεδξιῶ γυναικός. Οἱ μακροὶ ἐκείνοι· δάκτυλοι, οὓς κατέστησεν εὐκαμπτοτέρους ἢ λεπτὴ ἐργασία, δι' ἧς συνήθως καταπολεμοῦσι τὴν ὀκνηρίαν, μετὰ θαυμασίας ἀβρότητας ἐγγίξουσι τὰς πληγὰς χωρὶς νὰ ἐρεθίζωσιν αὐτάς, τὰς πλύνουσι, τὰς περιτυλίσσουσι διὰ ταινιῶν καὶ θωπεύουσι τὴν πάσχουσαν ἀφοῦ περατωθῆ ἡ ἐπίδεξις. Τὸ ἔργον εἶναι ἀπεχθές καὶ ὅμως οὐδεὶς ἤθελε πιστεῦσαι τοῦτο βλέπων τὰς ἐκτελοῦσας αὐτό.

Ἰστάμενος παρὰ τὴν κλίνην τοῦ κορασίου, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ἀναλυόμενον, ἐθεώρουν μετὰ θαυμασμοῦ τὰς ἐπιδεδούσας αὐτὸ χεῖρας. Ὅμοιαι πρὸς ἐλεφαντίνους ἀτράκτους, εἶχον ἄυλον οὕτως εἰπεῖν εὐκίνησιαν καὶ εὐκαμπῆσαν, μετὰ μυρίων προφυλάξεων ὑπαίρουσαι, χωρὶς νὰ προξενήσωσιν αὐτῇ πόνον, τὰ, ὡς δέμα βεβρεγμένου πανίου, ἀπαγῆ ἐκείνα μέλη. Οἱ ἐπίδεσμοι ἐφαίνοντο οἰνοει ἀφ' αὐτῶν ἀποτυλισσόμενοι, ὡς νὰ ἐκράτει αὐτοὺς μαγικὴ τις χεῖρ. Ἡ μικρὰ ἄρρωστος μόλις ἠσθάνετο ὅτι τὴν περιετύλισσον διὰ μοτου. Δὲν εἶναι δὲ ἀσθενεῖς αἱ χεῖρες αὐταί, ἀλλ' ἔχουσι ταχύτητα διαρκῆ μὴ στερουμένην ρώμης. Καὶ βεβαίως δύνανται νὰ χαλιναγωγήσωσιν ἵππον, ὅστις ἐρεθίζεται καὶ γίνεται ἀτίθασσος, ὅτε κατὰ τὴν θήρην ἠγοῦσιν αἱ σάλπιγγες. Ὡ θηρητήερα, ἦν μὴ ὀνομαζῶν ἐνταῦθα, μετὰ συγκινήσεως ἐθεώρουν, βεβαίως δὲν ἐζητεῖτε τὸν Ἐνδυμίονα παρὰ τὰς καρκινώδεις ἐκείνας κλίνας.

Ὁ Ζουανβίλ διηγεῖται ὅτι, ὅτε ὁ Ἅγιος Λουδοβίκος ἐλάμβανεν ἐπὶ τῶν ὤμων τὰ πτώματα τῶν ἐκ πανώλους ἀποθνησκόντων, ἵνα μεταφέρῃ

αὐτὰ εἰς τὸν τόπον τοῦ ἐνταφιασμοῦ, ἐσυνοδεύετο ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Τύρου καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Δαμιέττης, οἵτινες μετὰ τοῦ κλήρου αὐτῶν ἐψάλλον τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν. Οἷτε ἱερεῖς καὶ οἱ στρατιῶται φοβούμενοι τὸ μόλυσμα καὶ πνιγόμενοι ὑπὸ τῆς δυσωδίας, ἐκράτουν τὰ ρινόμακτρα ἐπὶ τοῦ προσώπου. «Ἄλλ' οὐδέποτε ἐθεάθη ὁ ἀγαθὸς βασιλεὺς Λουδοβίκος ἀποφράττων τὴν ρίνα αὐτοῦ, τοσοῦτον καρτερικῶς καὶ εὐλαβῶς ἐξετέλει τὸ ἔργον.» Καὶ αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ δὲν ἀποφράττουσι τὴν ρίνα αὐτῶν,» πλησίον δὲ κλινῶν τινῶν τὸ τοιοῦτον εἶναι ἄξιον θαυμασμοῦ. Ἐνώπιον τῶν γυναικῶν ἐνεκαρτέρησα καὶ ἐγώ, ἀλλὰ πολλάκις ἠσθάνθη ἐμαυτὸν ὠχριῶντα. Οὐ μόνον δὲ ἀλλάσσοι τὰς πληγὰς, ἀλλὰ προσέτι ἀφαιροῦσι τὰς καλύπτρας τῶν ἀρρώστων, καὶ λύουσαι τὴν τραχεῖαν κόμην, ὅπου νομίζετε ὅτι βλέπετε εἰσέτι τὴν κραῦραν τῶν νηπίων, κτενίζουσι καὶ καθαρίζουσι αὐτήν, οὔτε τὴν κεφαλὴν ἀποστρέφουσαι οὔτε ἀηδίαν ἐκδηλοῦσαι, ἀλλὰ «καρτερικῶς καὶ εὐλαβῶς» ὡς ὁ ἀγαθὸς βασιλεὺς Λουδοβίκος. Γνωρίζω πολλοὺς ἄνδρας ἐκ τῶν μάλιστα εὐτόλμων, οἵτινες ἤθελον μικροψυχῆσαι. Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ εἶναι γυναῖκες εἰθισμέναι εἰς τὴν τοῦ βίου πολυτέλειαν ἢ τοὐλάχιστον εἰς πραγματικὴν εὐζωίαν, αἱ πλεῖσται δὲ ἀδυνατοὶ κράσεως, ἔχουσαι τὸ εὐερέθιστον νευρικὸν σύστημα, τὸ παρὰ ταῖς Παρισιναῖς ἐπικρατοῦν, πολλάκις δὲ βεβαίως ἐτράπησαν εἰς φυγὴν καὶ ἐξήνεγκον τρόμου φωνὴν βλέπουσαι μὴν τινα ἢ ἀράχνην. Ὅπως γίνωσιν ἀδελφαὶ τοῦ ἐλέους ἀπτόητοι, ὑπερενίκησαν ἐαυτάς, τῆς δὲ νίκης ταύτης μόναι δύνανται νὰ ἐκτιμῆσωσι τὸ μέγεθος. Καὶ ἤθελον ἄρ' γε κατορθώσῃ νὰ δαμάσωσι τὴν ἰδίαν φύσιν καὶ νὰ καταβάλωσι πᾶν αἰσθημα ἀποστροφῆς, ἐὰν δὲν ἐνεφοροῦντο ὑπὸ τῆς πίστεως;—Ὅχι.

Κατὰ τὴν νεανικὴν μου ἡλικίαν εἶδον ποτὲ δύο κυανοῦς ὀφθαλμούς, τοὺς ὁποίους δὲν ἐλησμόνησα. Οὐδέποτε ἦνθησαν ὠραιότερα ἴα, οὐδέποτε βλέμμα ἐξέφρασε τοσαύτην γλυκύτητα. Ἡ γυνὴ, τῆς ὁποίας ἐφώτιζον τὴν μορφήν, ἦτο χαριεστάτη. Ἡ μέλαινα κόμη τῆς, ὁ γέλως τῶν ἐρυθρῶν χειλέων, ὃν καθίστα θελκτικώτερον ἢ λαμπρότης τῶν ὀδόντων, οἱ περικαλλεῖς ὄμοι, ὁ εὐκαμπτος τράχηλος καὶ τὸ εὐσωμον ἐν γένει, ἀπετέλουν σπανίαν καλλονήν, ἣν πάντες ἐθαύμαζον ἐπαναλαμβάνοντες τὸ ὄνομά τῆς. Ἄρτι νυμφευθεῖσα, εἶχεν ἐπὶ τοῦ μετώπου τὴν ἀπαστράπτουσαν τῆς εὐδαιμονίας αἴγλην, τὴν ὁποίαν οὐδὲν δύναται ν' ἀμαυρώσῃ. Διὰ φωνῆς ἀκριβοῦς καὶ εὐήχου ἐψαλεν ἄσμά τι καὶ ἐχειροκροτήθη οὐχὶ εὐκαταφρόνητον ἀπολαύσασα θρίαμβον. Πολλάκις κατὰ τοὺς νεανικοὺς μου βεμβασμούς ἀνεμνήσθη τῆς ἐσπέρας ἐκείνης καὶ τῆς νεαρᾶς ἐκείνης καὶ ἐπιχαρίτου, γυναικός, τὴν ὁποίαν δὲν

εἶδον πλέον. Τίς ἐξ ὑμῶν κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ ἔαρος δὲν εἶδε τοιαύτην τινὰ ὄπτασίαν; Τίς δὲ βλέπων αὐτὴν ἀφανίζομένην, δὲν εἶπε καθ' ἑαυτόν: 'Ἐν αὐτῇ ἔκειτο ἴσως ἡ εὐδαιμονία; Ἐνίστε ὠμίλου περιὲς αὐτῆς. Τί γίνεται; Ἐγίνωσκον ὅτι διήγε βίον ἀμεμπτον καὶ ἀσπίλωτον καὶ αὐτῆς τῆς ἐλαχίστης ὑπονοίας ἀνωτέρα. Προϊόντος τοῦ χρόνου, ἡ ἀνάμνησις αὐτῆς ἐξησθένησε καὶ βαθμηδὸν ἐσβέσθη ἢ ἀπεκοιμήθη ἔν τινι γωνίᾳ τῆς μνήμης μου. Εὐρισκόμην ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς ὁδοῦ Λουρμελ παρὰ τὴν κλινὴν ἀρρώστου, τῆς ὁποίας τὸν ἀριστερὸν βραχίονα καταβιβρώσκει ὁ καρκίνος καταστρέψας ἤδη τὰ ὀστέα τῆς χειρὸς. Ἡ περιθάλπουσα αὐτὴν νοσοκόμος μοι εἶπε: «Πάσχει ἐνίστε δεινῶς». Ἡτένισα τὴν προσαγορεύουσάν με, συνκνηθέντων δὲ τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν, ἀνεγνώρισα τοὺς ἐδικούς της. Ἡ ὄπτασία τῆς νεότητός μου εἶναι τὴν σήμερον κυρία τοῦ Γολγοθᾶ.

Δὲν περιθάλπονται δὲ μόναι αἱ ἄρρωστοι αἱ ἐν τῷ νοσοκομείῳ γινόμεναι δεκταί, ἀλλὰ καὶ αἱ ἐξωθεν, ὅσαι μὴ περιπεσοῦσαι εἰς ἀκίνησιαν, ἐνεκα τοῦ πάθους αὐτῶν, ἔρχονται εἰς τὸ κατάστημα διὰ νὰ συμβουλευθῶσι τὸν ἰατρόν. Ἀφοῦ περατωθῇ ἡ ἐργασία τοῦ νοσοκομείου αἱ κυρίαί τοῦ Γολγοθᾶ ἐπιμελοῦνται αὐτῶν, ἀλλάσσουν τὰς πληγὰς των καὶ κτενίζουσαι καὶ πλύνουσαι αὐτάς, ὅπερ οὐδὲλως εἶναι περιττόν. Ἰσως δὲ δίδεται αὐταῖς κρυφίως καὶ ἀργύριόν τι, ἵνα παρισθῶσι τροφὴν θρεπτικωτέραν τῆς συνήθους τροφῆς τῶν πτωχῶν. Πολλαὶ ἐξ ἐκείνων, αἵτινες τὴν πρῶϊαν ἐπισκέπτονται τὸ ἴδρυμα τοῦ Γολγοθᾶ, ὅπως τύχῳσι περιθάλψειν, ἐπανέρχονται εἰς αὐτὸ ὀριστικῶς ὑπὸ τοῦ πονηροῦ ἀγόμεναι πάθους καὶ κατακλινομένοι, οὐδέποτε πλέον ἐγείρονται. Ἡ προσέλευσις αὐτῶν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐπίδεσεως εἶναι ὡς τι προοίμιον τῆς ὀριστικῆς αὐτῶν ἐν τῷ καταστήματι διαμονῆς. Περιέργον εἶναι νὰ παρατηρήσῃ τις τὰς δυστυχεῖς ταύτας— τὰς τε ὑποτρόφους καὶ τὰς ἐκτός, ὅταν αἱ κυρίαί πλησιάζωσιν ὅπως ἀφαιρέσωσι τοὺς ἐπίδεσμονς καὶ ἀνανεώσωσι τὸν μοτόν, καθότι ἔχουσι προτιμήσεις προδύλους. Ἰδιοποιηθεῖσαι, οὕτως εἰπεῖν, κυρίας τινὰς, φαίνονται μὴ στέργουσι ἄλλας. Μία ἐξ αὐτῶν ἔχει τοιαύτας συστολάς τοῦ νοσοῦντος βραχίονος ὁσάκις πλησιάζῃ νοσοκόμος μὴ εὐαρεστοῦσα αὐτὴν, ὥστε ἡ ἐπίδεσις καθίσταται ἀδύνατος. Αἱ κυρίαί τοῦ Γολγοθᾶ αἱ μᾶλλον ἐπιζήτητοι, αἱ μᾶλλον ἐπιθυμηταί, εἶναι αἱ ἀνήκουσαι εἰς τὴν ἀνωτάτην ἀριστοκρατίαν. Ἄρκει νὰ εἶναι τις δούκισσα ἢ πριγκίπισσα, ὅπως ζητεῖται ἐκ πασῶν τῶν κλινῶν. Ἡ ἄρρωστος, ἣν ὑπηρετεῖ ἐπιφανῆς τις κυρία, δὲν δύναται ν' ἀποκριθῇ τὴν εὐχαριστήσιν της.

Μία τις πάσχουσα ἐκ καρκίνου καὶ ἔχουσα φιλολογικὰς ἀξιώσεις, λέγει ἀσμένως: «Ἡ δού-

κιστα ἤλθε σήμερον μὲ τὸ ἀγγλικὸν ἀμάξιόν της, αὐτὴ μὲ περιποιηθῆ, ἦτο δὲ χαριστάτη!» Τίς ἤθελε πιστεῦσαι ὅτι ὁ καρκίνος ἔχει τὰς ματαιότητάς του!

Καθ' ἐκάστην, εἰς τὰς 9 τῆς πρωῒας καὶ εἰς τὰς 8 Μ. Μ. ἀλλάσσονται οἱ ἐπίδεσμοι τῶν ἀρρώστων, ἐκτός δὲ τούτου, ἐπίδεονται κατ' ἐπανάληψιν αἱ πληγαί, ὧν ἡ σῆψις βαίνει ταχέως καὶ δὲν καταστέλλεται. Ἐτερον δὲ οὐδέν; Ναί.

Οἱ ἐπίδεσμοι, τὰ σπληνία, ὅλα τὰ πανία, τὰ ὁποῖα ἔπιον τὸν ἰχώρα τῶν καρκίνων, δὲν μένουσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἀλλὰ στέλλονται ὅσον τάχιστα εἰς τὴν πλύντριαν. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ διαλεχθῶσι, νὰ χωρισθῶσιν εἰς εἶδη, νὰ συναχθῶσιν εἰς δέματα περιέχοντα ὠρισμένον ἀριθμόν, ἐπιτρέποντα ἀσφαλῆ καὶ ταχεῖαν τὴν ἐξέλεξι, καθότι ἐν τοιούτῳ νοσοκομείῳ, τὰ παλαιὰ πανία εἶναι τῆς πρώτης ἀνάγκης. Τίς ἐκτελεῖ τὴν ἀπεχθῆ ταύτην ἐργασίαν; Αἱ ὑπηρετρίαι ἴσως, χωρικαὶ ἢ κιστα ἐπιδεκτικαὶ ἀηθίας, αἱ ὁποῖαι εἰς τὴν ἐξοχὴν ἐσάρονον τὸν ὀρθῶνα καὶ ἐκαθαρίζον τὸ χοιροκομεῖον καὶ ἔσκαπτον αὐλακὰς διὰ τὴν ῥευστὴν κόπρον;— «Ὁχι, ἀλλ' αἱ κυρίαί τοῦ Γολγοθᾶ. Κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν μου, δύο ἐξ αὐτῶν ἐκάθητο ἐπὶ χαμηλῶν σκιμπόδων ἐνώπιον δυσώδους κοφίνου, κομψαί, μειδιῶσαι, ἔχουσαι δὲ ἐνίστε ἐπὶ τῶν χειλέων τὴν ἐλαφρὰν πνοὴν τὴν ἀποδιώκουσαν ὀσμὴν ὀχληρὰν καὶ μετὰ χάριτος κινῶσαι τὰς χεῖρας. Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἀγίας Ἐλισάβετ ὁ κόφινος ἤθελε πληρωθῆ ῥόδων.

Οἱ θάλαμοι τῶν ἐνοικουσῶν κυριῶν ἔχουσι τι τὸ προσωπικόν, ὡς ἤδη παρετήρησα, ἔτι δὲ μᾶλλον ἐκάστη νοσοκόμος ἔχει προσωπικότητα ἰδίαν, διὰ τε τοῦ βραδίσματος, τῶν κινήσεων καὶ τῆς στάσεως διακρινομένης τῶν ἄλλων. Κοινὸν ἔχουσι μόνον τὸ λευκὸν περιζῶμα καὶ τὰ λευκὰ περιχειρίδια ὧς ἐκ τούτου ἔχουσι τύπον ἴδιον, μὴ ἐπιτρέποντα νὰ συγχέωμεν αὐτάς μετὰ τῶν ἀδελφῶν τῶν θρησκευτικῶν σωματείων, παρ' αἷς τὰ πάντα εἶναι ὁμοίμορφα, ἡ ἐσθῆς καὶ τὸ περιτραχήλιον, αἱ χειρονομίαι καὶ ἡ τοῦ προσώπου ἔκφρασις, τὸ βλέμμα καὶ τὸ μειδίημα. Ὁ ἴδων μίαν μοναχὴν, τὰς εἶδε πάσας. Ἄλλ' αἱ κυρίαί τοῦ Γολγοθᾶ δὲν ἔχουσιν οὕτω αὐτὰ δὲν ἀπηνήθησαν οὔτε τὸ ὄνομά των οὔτε τὰς εἴσεις των. Πολλαὶ ἐξ αὐτῶν τὴν μὲν ἐσπέραν διέρχονται διασκειάζουσαι εἰς τινα χορὸν ἢ εἰς τὸ θέατρον, τὴν δὲ πρῶϊαν ἴστανται παρὰ τὴν κλινὴν τῶν ἐκ καρκίνου πασχουσῶν, τακτοποιῶσαι τὰ σκεπάσματα καὶ σπογγίζουσαι τὰς δυσώδεις τῆς φαγεδαίνης πληγὰς. Διαφαίνεται δὲ ἡ τοῦ ἥθους αὐτῶν εὐγένεια ἐν τῷ τρόπῳ καθ' ὃν γονυπετοῦσι πρὸς προσευχὴν, ἐν τῇ χάριτι, μεθ' ἧς τινάσσουσι τὸν μοτόν καὶ συνταράττουσι τὰ προσκεφάλαια, ἐν τῇ μελωδικῇ φωνῇ,

μεθ' ἧς παρηγοροῦσιν ἄρρωστον τινὰ λέγουσιν·
 "Αχ! πόσον ὑποφέρω!" Τοιαύτη δὲ εἶναι ἡ ἀν-
 τίθεσις μεταξύ τῶν ἐπιφανῶν νοσοκόμων καὶ
 τῶν βασιανιζομένων δυστυχῶν, τὰ ὁποῖα περι-
 θάλπουσιν, ὥστε βαθέως μὲ συνεκίνησε. Καθό-
 σον προβαίνω εἰς τὰς παρούσας μελέτας, ἀφαι-
 ρῶν τοὺς πέπλους τοὺς καλύπτοντας τὰ ἔργα τῆς
 ιδιωτικῆς ἀγαθοεργίας καὶ εἰσδύων εἰς τὰ μυ-
 στήρια τῆς ὀδύνης, τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς
 πίστεως, τοσοῦτω μᾶλλον πείθομαι ὅτι ἡ παρα-
 βολὴ τοῦ κακοῦ πλουσίου δὲν ἐφαρμόζεται εἰς
 τὴν ἡμετέραν ἐποχὴν οὐδ' εἰς τὴν ἡμετέραν
 χώραν.

Maxime Du Camp.

Μετάφρ. ΕΛΙΖΗΣ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ

ΡΟΥΒΙΝΣΤΑΪΝ

● διάσημος κλειδοκυμβαλιστῆς Ἀντώνιος
 Ρουβινσταῖν ἐγεννήθη τῇ 1829 εἰς χωρίον τι τῆς
 Μολδαβίας, ἐγγὺς τῶν συνόρων τῆς Ρωσσίας καὶ
 Βεσσαραβίας. Οἱ γονεῖς αὐτοῦ μικρὸν μετὰ τὴν
 γέννησίν του ἀποκατέστησαν εἰς Μόσχαν ἰδρύσαν-
 τες ἐργοστάσιον μολυβδιδῶν, τὸ ὁποῖον κατ' ἀρ-
 χὰς δὲν ἠδουκίμησε. Ἐν τούτοις ἤσχουν τὸ μι-
 κρὸν αὐτῶν ἐμπόριον ἐντίμως χρησιμεύοντες εἰς
 τὰ τέκνα αὐτῶν ὑπόδειγμα φιλοπονίας καὶ εὐ-
 θύτητος.

Ἡ μήτηρ ἐπαίξε κλειδοκύμβαλον, ἡγάπα
 πολὺ τὴν μουσικὴν, καὶ ἐδίδαξε τὰ πρῶτα αὐτῆς
 στοιχεῖα εἰς τὸν υἱὸν τῆς Ἀντωνίου. Ἀλλὰ βλέ-
 πουσα τὰς ἐκτάκτους αὐτοῦ προόδους ἔκρινε φρό-
 νιμον νὰ προσφύγῃ εἰς τὰς συμβουλὰς εἰδικοῦ
 τινος καθηγητοῦ. Ὁ καθηγητῆς οὗτος τοσοῦτον
 ἐνθουσιάσθη ἐκ τῆς δεξιότητος φύσεως τοῦ παι-
 δὸς ὥστε ἀφωσιώθη εἰς τὴν μουσικὴν ἀνατροφὴν
 αὐτοῦ, οὕτω δ' ἐν ἡλικίᾳ ἐννέα ἐτῶν ὁ Ρουβί-
 νσταῖν ἐπαίξεν ἐν ἐσπερίᾳ καὶ συναυλίαις, ὡς
 ἄλλοτε ὁ Μότσαρτ. Οἱ γονεῖς του ἐνθαρρυνθέντες
 ἐκ τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐπιτυχίας ἀπεφάσισαν
 νὰ εὐρύνωσι τὸν κύκλον αὐτῆς, ὅθεν τῇ 1840
 συνώδενσαν τὸν μικρὸν κλειδοκυμβαλιστὴν εἰς
 περιοδείαν ἀνά τὰς εὐρωπαϊκὰς μεγαλοπόλεις.

Ὁ Λίστ, ὅστις περιέτρεχε τότε θριαμβεῦων
 πάσας τὰς πρωτεύουσας, παρέστη εἰς τινὰς τῶν
 συναυλιῶν τοῦ μικροῦ Ρουβινσταῖν καὶ θερμῶς ἐ-
 πήνεσεν αὐτόν· προεῖπε τὸ ἔνδοξον αὐτοῦ μέλ-
 λον παρασχῶν ἅμα αὐτῷ καὶ τινὰ μαθήματα.

Σήμερον ὁ Λίστ γηράσκει πλέον καὶ σπανιῶ-
 τατα ἐμφανιζόμενος εἰς τὸ κοινὸν ἀκούει μετὰ
 χαρᾶς τὰ ἔργα αὐτοῦ μουσουργούμενα ὑπὸ τοῦ
 Ρουβινσταῖν καὶ λέγει εἰς τοὺς περὶ αὐτόν ὅτι
 ὁ ῥώσσος μουσικὸς ἐκτελεῖ ἀσυγκρίτως κάλλιον
 αὐτοῦ τὰ ἴδια ἔργα του, τοὺς δὲ παρακαλοῦν-

τας νὰ παίξῃ τεμάχιόν τι παραπέμπει εἰς τὸν
 ἐπὶ μικρὸν μαθητὴν του.

*
*

Κατὰ τὴν περιοδείαν τοῦ Ρουβινσταῖν διὰ
 τῶν πρωτευουσῶν τῆς Εὐρώπης ἐν αἷς ἤρατο
 θριάμβους, ἡ μήτηρ του ἀπεφάσισε νὰ κατα-
 στήσῃ τὸν υἱὸν τῆς ἀληθῆς μουσικόν, κατὰ τὴν
 ἐκ Βερολίνου δὲ διάβασίν τῆς συνεβουλεύθη τὸν
 Μαγερμπέερ περὶ τῆς ἐκλογῆς ἱκανοῦ διδασκά-
 λου μελοποιῆας. Ὡς τοιοῦτον συνέστησε ὁ πε-
 ριωνύμος μελοποιὸς τὸν Δέν, εἰς ὃν ἐνεπιστεῦθη
 ἡ μήτηρ τοῦ Ρουβινσταῖν τὴν μουσικὴν ἀνατρο-
 φὴν τοῦ υἱοῦ τῆς Ἀντωνίου, ὡς καὶ τοῦ μικρο-
 τέρου αὐτοῦ ἀδελφοῦ Νικολάου.

Ὁ Νικόλαος ἐδείκνυε μείζονα τοῦ ἀδελφοῦ
 αὐτοῦ δεξιότητα περὶ τὴν μελοποιίαν, ἀν πι-
 στεύσωμεν τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ τοῦ Ἀντωνίου,
 ὅστις ἔλεγε ἐπὶ τούτῳ: «Οὐδὲν ἐξεδήλου ἐν
 ἐμοὶ ἱκανότητα περὶ τὸ μελοποιεῖν. Ἐγγραφον
 μεγάλα κατ' ὄγκον ἔργα, μελοδράματα συμ-
 φωνίας, ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἦταν ἀπλοῦς μελα-
 νομένος χάρτης. Ὁ ἀδελφός μου τούναντιον ἐ-
 δείκνυεν μεγίστην ἱκανότητα.»

Δυστυχῶς ὅμως ὁ πατὴρ τῶν δύο νεαρῶν
 μουσικῶν ἀπέθανε κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην πε-
 ρίωτον τοῦ σταδίου των, οἱ δὲ δύο ἀδελφοὶ ἀφέν-
 τες τὰς μουσικὰς σπουδὰς ἠναγκάσθησαν νὰ με-
 ριμνήσωσι περὶ τῆς συντηρήσεως αὐτῶν. Ὁ μὲν
 Νικόλαος ἐπέδθη εἰς τὸ ἐμπόριον, ἐν ᾧ ὁ Ἀν-
 τώνιος μετέβη εἰς τὴν Βιέννην ὅπου ἐπὶ ἔτη πα-
 ρέδιδε μαθήματα κλειδοκυμβαλοῦ ὅπως ζήτησιν.

Ἡ τέχνη ἐμελλε ν' ἀνακτήσῃ αὐτοὺς βραδύ-
 τερον καὶ συνανυψώσῃ εἰς τὴν αὐτὴν ἀμφοτέρους
 περιωπὴν, τὸ μὲν ἕνα ὡς διευθυντὴν τοῦ Ὁρλείου
 τῆς Πετρούπολεως, τὸν δ' ἕτερον ὡς διευθυντὴν
 τοῦ Ὁρλείου τῆς Μόσχας.

*
*

Τῇ 1848 ἕνεκα τῶν ἐν Γερμανίᾳ ὑπὸ τῆς
 ἐπαναστάσεως τῆς Πρωσίας ἐγεροθεισῶν ταρα-
 χῶν, ὁ Ρουβινσταῖν ἐγκατέστη εἰς Πετρούπολιν,
 ὅπου ἔδωκε πολλὰς συναυλίας καταστησάσας αὐ-
 τὸν προσφιλέστατον ἐν τῇ ῥωσικῇ κοινωνίᾳ. Ἀ-
 ναλαβὼν θάρρος ἠθέλησε νὰ μετρήσῃ τὰς δυ-
 νάμεις αὐτοῦ καὶ ὡς μελοποιός. Τότε δ' ἔγραψε
 τὸ πρῶτον αὐτοῦ μελόδραμα ὁ Διμήτριος τοῦ
 Λόν, τὸ ὁποῖον παρεστάθη μετ' ἐπιτυχίας τῇ
 1852.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης παύει ὁ δυσχερὴς
 καὶ κμακτηρὸς περὶ τοῦ βίου ἀγὼν τοῦ Ἀντω-
 νίου Ρουβινσταῖν. Ἡ ὑψηλὴ κοινωνία ἀγαπᾷ καὶ
 τιμᾷ αὐτόν, τοῦ λοιποῦ εἶνε περιζήτητος παν-
 ταχοῦ. Τοὺς μουσικοὺς αὐτοῦ θριάμβους συνεχί-
 ζει καὶ ἐν Παρισίοις καὶ Λονδίνο.